

REDACȚIA
strada Aulch Nr. 1

ABONAMENTUL
în Austro-Ungaria:
pe an 20 cor. pe 1/2
pe 6 cor.; pe 1/4 de an
pe 1 lu. 8 cor.
de Duminică pe an
4 corono.
în România și
trănitare pe an:
40 franci.
scrierile nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:
Arad, strada Aulch Nr. 1

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrierile nefracate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul IV.

Număr de Duminică

Nr. 17

SCRISOARE POLITICĂ.

In decursul unei trecute s'a făcut
cercul electoral al Lipovei alegerea
dietai în locul decedatului
Gegey. Cu ocaziunea aceasta a can-
dat și un Român în persoana d-lui
Bocu, comptabil la „Lipovana”.
Eu la Arad să iau parte la șe-
le Sinodului eparchial, unii dintre
amici mei m'au surprins cu învinuirea,
ca aș fi îndemnat pe dl Bocu să
părăsască învinuirea aceasta a putut
provini din împregiuarea, că unii
ceteri Români ai cercului Lipova
au oferit mie candidatura de de-
putat dietal cu privilegiul alegerii de
întrebare. La oferta aceasta eu am
răspuns într-o epistolă mai lungă, în
care mi-am exprimat convingerile mele
pe chestiune. Pentru ca publicul româ-
nesc să în deosebi amicii mei să fie
conștienți asupra părții mele în această
chestiune, mi-am oferit mie candida-
tura.

Eată epistola :

Brașov, în 1 Martie v. 1900.

Iubite Domnule!

Epistola D-tale din Lipova cu datul
Martie 1900 mi-a pricinuit multă bu-
curie. Mai întâi pentru aceea, fiindcă
văzută dintr'însă, că D-voastră din-
mă cu bunii Români din Lipova to-
tdeauna interesați de afacerile publice. Și este
deosebit de interesantă și de sacrală a fie-cărui Român să se
prezente într-o măsură tot mai intensivă
treburile obștești, căci numai așa va
fi și lumea socoteală de noi. În rândul
nostru m'au înveselit șirele D-tale, că
înțeles din ele încrederea și iubirea,
pe care o păstrați. Pentru aceasta din toată
eu vă mulțumesc. Imi scrii adică așa:
„întrebăm, d-le profesor, ați primi,
în forma convenită vi-s'ar îmbia can-
datură cercului nostru?”
Să trecem, așadar, la obiect.
D-voastre poate cunoașteți deja în
toate părțile mele politice. Înainte
de toate, cea mai tare convingere a mea
este că politica cea mai bună a Româ-
nilor este „solidaritatea”. „Unde-i unul,
putere, unde-s doi, puterea crește și
omul nu sporește. Divisările cele multe
pe noi pe terenul politic este nefericirea
cea mai mare. Căci în ale poli-
tice, în cele din urmă toată înțelepciunea
se resume în vestitele cuvinte: „Macht
vor Recht”, ear mijlocul cel mai pro-
ducător al puterii este unirea tuturor forțelor.
Eu din convingere sunt activist. Mărturisesc
adecă într-o vreme, că în lupta politică
nu se usăm de toate mijloacele posibile.
Eu să facem tot, ce facem în pasiv-
itate. Pentru-ce pe lângă acestea să nu
făcăm și aceea, ce se poate face în acti-
vitate? Tot din convingere nu sunt amic
autonomiei transilvane. Noi cerem au-
tonomie națională, nu autonomie teritorială;
autonomia Transilvaniei înseamnă dis-
tribuirea trupului românesc și aceasta
să zică slabirea nației românești. Ce-mi
dă autonomie Transilvaniei, dacă am
autonomia națională a tuturor Românilor
în Ungaria? Și oare este om cuminte să

creadă, că dacă Românii ar fi așa de tari,
ca ei să poată recăștiga prin puterile lor
autonomia transilvană, că atunci ei n'ar
putea câștiga și autonomia națională a tu-
tutor Românilor din Austro-Ungaria? Și
dacă am putea și una și alta, oare pe care
o am alege? Răspunsul e limpede. Deja
adunarea națională de pe Câmpul Liber-
tății a cerut autonomia națională a tuturor
Românilor de sub sceptrul habsburgic. Un-
garii zic, că mai ales autonomia Ardea-
lului îi supără în programul nostru na-
țional. Să le facem pe voie și să cerem mai
mult, să cerem autonomia națională a tu-
tutor Românilor de sub coroana Sfântului
Stefan. Dar politica românească n'a ajuns
încă la acel grad al dezvoltării, ca să în-
țeleagă rostul acestei raționări. O forțare
prăpădită însă a unor principii poate să con-
turbe și mai mult posibilitatea unirii for-
țelor și pentru aceea nu este priincioasă.
În chestiunea activității situațiunea începe
a se limpezi. Văzând cu ochii crește nu-
mărul acelor, care înțeleg avantajile ei.
Nu suntem activiști pentru aceea, fiindcă
am nădejdui să ajungem mulți înși în
parlament, și nici nu credem, că ajungând
chiar mulți acolo, am putea face vre-o is-
pravă pentru validitatea programului no-
stru național. Activitatea o vom cu sco-
pul, ca să putem accentua mai cu tărie
punctul nostru de vedere în politica ge-
nerală a Țării-Ungurești, ca să avem la
îndemână mijlocul de-a putea controla in-
tențiunile bune și cinstea românească a
frunțașilor și peste tot a carturarilor no-
stri, în sfârșit să facem școala politică a
poporului nostru. În lumina acestor sco-
puri activitatea visată de noi se prezintă
altfel, de cum era înțeleasă până aci de
politicianii noștri. La alegerile parlamen-
tare vom pune candidații naționali în toate
cercurile, unde se află alegătorii români,
fie în minoritate, fie în majoritate. Acești
candidați pretutindeni vor dezvolta păre-
rile lor despre situațiunea politică a pa-
triei noastre și ca mandatarii ai acelor,
care i-au candidați, vor da expresiune do-
rințelor politice ale poporului românesc.
Cuvintele lor vor fi un puternic răsnet
românesc pentru țeară și străinătate. Nu
vor coteși cu mijloacele obișnuite pentru
adunarea voturilor, căci coteșul lor va fi
conștiința națională a Românilor. Românii
cinstiți și de omenie, fără diurne și bani
de cărușie, vor veni la locul votării și își
vor da voturile lor candidatului național.
Cei slabi vor rămâne acasă, cei misera-
bili vor vota cu străinii. Așa se va de-
osebi neghina de grâu. Este evident, că
acest chip al activității noastre electorale,
lăsând cu desăvârșire la o parte calcula-
țiunile reușitei reale ale actului electoral,
nu-și va condiționa procedurile sale dela
numărul alegătorilor, nici dela teriturile
guvernului și ale administrației, ci fără a
lua în considerațiune aceste împregiurări,
se va aplica pentru toate cercurile electo-
rale fără excepțiune. Deoarece, prin ur-
mare, lupta noastră electorală nu se va da
cu singurul scop de-a ajunge în parlament,
ci mai virtos tocmai pentru alte scopuri,
urmează, că la decretarea activității nu va
fi permis a lua în considerare șansele reu-
șitei reale și atunci sub acest raport cade
dela sine motivul principal, adică censul
urcat, pentru care se credea, că Ardelenii
până la egalarea censului absolut nu pot
primi activitatea. Să vorbim sincer. Chiar
de s'ar egala censul, chiar de ar scăde,
chiar să se primească sufragiul universal,
șansele reușitei reale pentru Români ră-
mân aceleași. Căci în Ungaria puterea bra-
chiată alege, nu voia alegătorilor și sufra-
giul universal cum se va lupta cu baio-
netele gendarmilor? Dacă nu se va schimba
în Ungaria duhul guvernării, chiar și cu
sufragiul universal tot așa de puțin vom
putea alege deputați în parlament, ca și
acum cu censul existent. Dar în chesti-
unea activității reușita reală a alegerii tre-
buie să se elimineze dintre momentele re-
sonării noastre politice.

Al doilea motiv, pentru care Arde-
lenii cred, că dînșii nu pot fi activiști,
este autonomia Ardealului. Dînșii adică
zic, că nu recunosc parlamentul din
Budapesta, prin urmare, nici nu pot lua
parte la alegerile pentru acest parlament.
O aprofundare în motivele chipului, cum
noi înțelegem activitatea, va da sigur ca
rezultat convingerea, că activitatea pro-
iectată de noi nu atinge întru nimic sus-
ceptibilitățile autonomiștilor. Activitatea
noastră electorală, așa cum noi o con-
templăm, are de scop numai întărirea
luptei noastre politice. Această întărire în
chip natural trebuie să ne apropie tot mai
tare de validitatea programului național.
Autonomiștii voiesc realizarea programului
național, căci el cuprinde și autonomia
Ardealului, așadar ei trebuie să voească și
întărirea pozițiunii noastre politice și, prin
urmare nu pot fi nici în contra activi-
tății electorale, dacă se vor convinge, că
această activitate însemnează pentru noi
de fapt o întărire politică. Prin o discutare
temeinică a chestiunii convingerea aceasta
se va produce ușor. Este cu mult mai
ușoară delăturarea acestei piedeci atunci,
dacă programul nostru politic s'ar largi in-
locuindu-se autonomia teritorială a Ardea-
lului prin autonomia națională a tuturor
Românilor de sub Coroana sfântului
Stefan. În chipul acesta am ajunge la
omogenitatea perfectă a programului no-
stru, am delatură piedecile, care întodeauna
primejduiesc unitatea în acțiunile noastre
politice și am câștiga solidaritatea, pe care
eu o consider cea mai de căpetenie con-
dițiune a reușitei luptelor noastre națio-
nale.

Munca pentru realizarea acestei soli-
darități trebuie să se înceapă în curând.
Amorțirea, ce ne-a cuprins, trebuie să
dispară. Vom delatura din cale uscăturile,
ca pădurea să poată înverzi. Va trebui,
bine înțeles, să se țină consultările de
lipsă, va trebui să se organizeze partidul
pe baza firească a contribuțiunii naționale,
cu statorirea limpede a datorințelor și
drepturilor acelor, care vor intra în rindu-
rile partidului nostru național, și mai pe
sus de toate cu disciplina de fier a acestui
partid. Nu se poate afla omul, care să
susțină, că situațiunea actuală a partidului
este mulțumitoare. Pentru aceea datorința
cea mai de căpetenie a frunțașilor noștri
este să caute calea, prin care să putem
eși din impasul, în care ne-au adus
tristele împregiurări. Cred, că activitatea
electorală ne oferă și calea aceasta. Ale-
gătorii români din fiecare cerc electoral
în preajma alegerilor vor oferi candidatura
la mandatul de deputat dietal bărbatului
lor de încredere. Acești băbrați de în-
credere cu drept cuvânt vor reprezenta
în periodul de 5 ani al sesiunii parla-
mentare partidul național, fără deosebire,
dacă au isbutit la alegeri ori ba. Eată
decă reprezentanții legali ai partidului.

Consultările acestora după vremuri
și hotărârile lor vor fi expresiunea ade-
vărată și obligatoare a partidului. În chipul
acesta am scăpat chiar și formal partidul
nostru politic din letargia, la care între
împregiurările de față este osândit. Dacă
pe lângă tot sistemul electoral obișnuit
astăzi în Ungaria vor pute să intre câțiva
deputați în Dieta, va fi aceasta oare spre
stricăciunea cauzei? Cel-ce dă răspuns
positiv la întrebarea aceasta, să dovedească;
noi vom răspunde.

Până să vor întempla însă toate
acestea, o introducere parțială a activității
electorale nu poate decât să întunece
și mai rău orisonul nostru politic și ar
contribui numai la învâjbirea și mai mare
a spiritelor, ceea-ce este tocmai contrar
intențiunilor noastre de a începe stringerea
rindurilor și așezarea partidului nostru
pe base noue reale. Reiese din toate
acestea, că de astădată nu aș pute primi
candidatura la mandatul de deputat dietal
în cercul electoral al Lipovei și că, prin
urmare, chiar și oferirea în toată forma a

acestei candidări din partea D-voastră ar
fi un pas greșit din punctul de vedere al
intereselor noastre generale politice.

Deocamdată să stăm la o parte. Să
ne păzim cinstea și omenia românească.
„Integer vitae scelerisque purus non eget
Mauris iaculis neque arcu”. Cei tari la
trup, dar' cu sufletul putred, cât nășipul
mării de-ar fi, se vor risipi, cei puțini și
slabi trupește, dar' cu sufletul curat și
plin de credință în Dumnezeu, înălța-
se-vor.

Nu vedeți, cum se topec? Scan-
dalurile politice nu se mai sfîrșesc, de-
fraudările sunt la ordinea zilei, admi-
nistrațiunea e mai mult decât asiatică,
justiția este cum este și totul e, cum n'ar
trebui să fie. Șapte milioane de cetățeni
sunt priviți ca străini. Brațele și picioarele
statului sunt încătușate, liber e numai
stomacul. Așa statul nu mișcă înainte,
ci stă locului și — mistue numai. Viitorul
nu mai e problematic. Noi așteptăm.

Vă mulțumesc încă odată pentru în-
crederea, ce mi-ați arătat și Vă rog să-mi
păstrați iubirea aceasta și mai departe.

Al D-voastre cu toată stima:

Vasile Goldis.

Episcopul Goldis

ȘI

ADVERSARIILUI

Ședința V (de la 2 Maiu n.) a
Sinodului Aradan va rămâne celebră
în analele Sinoadelor noastre. Într'însa
Episcopul Goldis, chiar acum calom-
niat și înjurat de preținși și fii credin-
ciosi ai bisericii române, a răpus pe
dușmani și a făcut declarațiuni, care
numai din rostul bărbaților distinși se
pot auzi.

Eată cum s'au petrecut lucrurile.

Dl Dr. I. Trailescu, protopop al
Chișineului, raporta în numele comi-
siei bisericești. Venind rindul la acea
parte a raportului consistorial, în care
se arată că: potrivit hotărârii din anul
trecut a Sinodului, P. S. Sa Episcopul
a intervenit la guvern în afacerea
d-lui V. Mangra, dl P. Rotariu, advo-
catul neamurilor, a crezut de cuviință
să învinuiască întâi pe episcop că s'a
căciulit pe la stăpânire și a doua pe
dl Mangra, că n'a ușurat poziția au-
torității bisericești, ci prin purtarea sa
a dat privilegiu ca guvernul să atace au-
tonomia bisericii române. Trebuia, zi-
cea d-sa, ca dl Mangra să abțină din
profesorat, (cum cerea guvernul!) și
să primească slujbă la consistor.

Dl Truța și protosințelul Papp au
făcut istoricul afacerii.Și fiindcă a fost învinuit, P. S.
Sa Episcopul a luat cuvântul și a zis
următoarele:

„Venerabil Sinod! Am fost necon-
tenit atacat în publicitate, chiar de
preținși credincioși aleși ai bisericii
noastre. Având conștiința împăcată, că
imi fac pe d'a întregul datoria, cu
toată dragostea pentru biserică și după
cea mai bună a mea chibzuială, —

ANDREIU baron de ȘAGUNA.

Discurs rostit la Academia Română în ziua de 13 (26) Martie 1900 în ședință solemnă sub președința Majestății Sale Regelui,
de

Nicolae Popca

Episcopul Caransebeșului.

(Continuare).

Majestatea Voastră,
Alteță Regală,
Onorați colegi!

Il vedem mai departe pe Șaguna în anul 1860 la Senatul imperial înmulțit în Viena, ca reprezentant al Românilor ardeleni, unde pășirea lui înțeleaptă și energică pentru apărarea Românilor făcu mare senzație în toate părțile, secerând nu numai dar întregii națiuni onoare și respect general, ridicându-l la un factor respectabil în privirea regulării afacerilor interne ale imperiului. La acel Senat imperial exordiu Șaguna prin vorbirile și tactul său, ca bărbat de stat, cât și ca naționalist patriot în grad mare. În special, marșantă a fost pășirea lui în conflictul celorlalte cu reprezentanții maghiari, Mailath și Jakab, splanzându-se aproape de toate partidele din monarhie, trimițându-i-se numeroase adrese de mulțumire din Ungaria și Transilvania. De asemenea îl vedem la Conferința regnicolară din Alba Iulia în anul 1861, la Dieta din Sibiu și la Senatul imperial din Viena în anul 1863-64-65, la Dieta din Cluj același an și în Casa magnatilor din Budapesta, excelând pretutindea prin vorbirile și atitudinea sa politicoasă.

Il vedem în sfârșit pe Șaguna la toate conferințele și congresele noastre naționale, permanent ca președinte și conducător al Românilor, ca punctul de razim și de concentrație al tuturor Românilor, începând din 1848, dela adunarea cea mare din Sibiu, până chiar la sfârșitul vieții sale mult încuminate.

Trecând la biserică în special, principalul teren de activitate al unui Episcop, trebuie să accentuez și aici, că la venirea Șaguna în Ardeal, biserica ortodoxă românească se afla încă tot în starea cea deplorabilă de mai înainte: asuprită, răscăjită, înocorită și despoiată de toate drepturile și beneficiile. El mai nu avea unde să-și pună capul, așa era ea de miseră și de înăpăstiată. Dar mai bine ni-o prezintă Șaguna într-o reprezentație către Monarhul, când zice: „Istoria Bisericii greco-orientale în Ardeal a fost un șir de nevoi și suferințe grele, înfățișând tipul unei țări, care, ferecată în cătușe, numai din mila toleranței își mai duce viața în amănunțime.”¹⁾

Îndată după sosirea sa, Șaguna se apucă pe lucru și lucră bărbătește, pentru ca totul avea să-l facă în întregul său. Era în pozițiunea lui, unde toate erau de făcut. El se apucă mai întâiu de cele mai importante, așteptând timpul ca să înceapă și celelalte mai grele. Dară, dându-i-se ocazia, și de lucrurile cele mai mari se apucă dintr-o dată, pentru că era omul, care precumpului momentul și ocaziunea de-venită nu o lăsa din mână neexploată. El pândia după asemenea ocazii și toate acte însemnate în modul acesta le făcea el, știindu-se folosi de unele împrejurări momentane. Așa de ex. ținerea Si-

nodului prim diecesan din anul 1850, când țeara se afla în stare de asediu sub un regim militar. La o ocaziune bine-venită, exprimându-se către dînsul guvernatorul Wohlgemuth, că universitatea săsească durenză prea mult și arătându-și neplăcerea, Șaguna îndată îi observă: că ar fi bine să se paralizeze acea Universitate prin ținerea unui Sinod diecesan bisericesc, care ar fi timpul cel mai potrivit să se țină din partea Românilor ortodoxi. Guvernatorul se învoi, Sinodul se convocă, făcându-se astfel începutul sinodalității bisericești întrerupte de veacuri. El tocmai cugeta la modul cum ar putea îndupleca pe guvernator la încuviințarea unui Sinod. Să nu se fi știut el folosi în acel moment bine-venit de cuvintele lui Wohlgemuth, cine știe când s'ar fi mai putut ține vre-unul și ce s'ar fi ales de sinodalitate și de toate de câte se bucură biserica astăzi? Dela un moment de multe ori atărnă totul!

Am zis că totul era de făcut, pentru că pământul era înțelenit, numai mărșăvini și pământ. Se poate zice, că din capul locului ținta și năzuințele lui principale, ideea lui de predilecție pe terenul bisericesc era: câștigarea și asigurarea unei pozițiuni legale în stat, atât față cu acesta, cât și față cu celelalte biserici, și egala îndreptățire perfectă a Bisericii ortodoxe române de-oparte, ear de alta deslegarea legământului nenatural al Românilor cu Sârbii, un legământ impus lor de vitregitatea timpurilor trecute, sau cu alte cuvinte: despărțirea Românilor de Sârbi și restaurarea mitropoliei celei vechi române canonice, autonome și independente, pentru toți Români ortodoxi din Ardeal, Bănat și părțile Ungariei proprii, apoi organizarea ei constituțională pe baza canoanelor și a rezerivelor timpului present, înflorirea Bisericii, luminarea clerului și poporul și promovarea binelui și fericirii lor.

Acest scop îl urmăria Șaguna ziua-noaptea cu stăruință de fier; de la acela el nu se abătu nici o linie în zilele vieții sale. De se întempla une-orî ca, din cauza împregiurărilor nefavoritoare, să nu poată lua cuvânt și să fie activ întru urmărirea ulterioară a scopului, atunci el aștepta îndreptarea lucrurilor, pentru-ca cu atât mai cu mare zel și înlesnire să-l poată continua după aceea. În scurt, Șaguna cu ideea aceasta de predilecție se ocupa neîncetat, până ce mai pe urmă, după multe osteneli și năcazuri, Dumnezeu îi ajută să o realizeze cu desăvârșire, văzându-și astfel dorințele împlinite, stăruințele sale neobosite încoronate cu succesele cele mai îmbucurătoare, precum în de obiștă se știe, căci în ale lui răsună și se mișcă spiritul lui, faptele lui sunt cari umbresc pe filii provinciei noastre mitropolitane din Ungaria și Transilvania.

Și oare cum, prin ce mijloace putu el repurta un triumf așa de strălucit, mai imposibil la vedere: totala emancipare a bisericii sale? Avut-a el nescari patroni prepotenți, cari să-l fi asigurat întreprinderile prin influența lor la locurile decizătoare? Avut-a el nescari averi la dispozițiune, cari să-l fi înlesnit năzuințele în

mersul lor, să-l fi ușurat greutățile în mod mai satisfăcător, cel puțin în partea financiară? Nici pe departe; nici unul din aceste mijloace lui nu i-a stat la îndemână.

În cât pentru averi, acestea erau de tot modeste, salariul lui de episcop abia ajungea ca să-și poată acoperi lipsurile și trebuințele cele mai necesare; ear' biserica, se știe, că nici odată nu s'a bucurat de binevoitori, ci numai de răuvoitori, cari căutau la ea peste umeri, nu să o ajute și să-l facă vre-un bine. Da, a avut el și cunoscuți și patroni buni, chiar mai târziu, străini se înțelege, neaflându-se pe atunci între Români bărbați în pozițiune de a-l fi putut da vre-un ajutor, vre-o spriginire mai de valoare. Avea, zic, patroni chiar de influență și autoritate; dar' pe aceștia el însuși și-i câștigase prin hărnicile și virtuțile sale proprii, ei erau adică persoanei lui, dar' nu bisericii, ca să-l fi voit binele. Tot binele ce-l făcuseră — și îl făcuseră mult bine acei bărbați în pozițiune înaltă: baronul Samuil Józsika, cancelar aulic transilvan, principele Felix Schwarzenberg, ministru-președinte, principele Carol Schwarzenberg, guvernatorul Ardealului, generalul de diviziune Bordolo, adlatul acestuia, ministrii Schmerling, Rechberg, Nádasdy, baronul Eötvös și alți mulți — îl făcuseră așa dar' persoaneli lui Șaguna, din respect către el, dar' nici de cum către biserica ce o reprezenta dînsul; va să zică, și aici era meritul lui însuși, căci a-și câștiga astfel de persoane înalte și de influență de cunoscuți și binevoitori, e meritul propriu. Se știe pozitiv, că însuși metropolia mai virtos pentru meritele cele mari ale lui Șaguna, mai mult din considerațiune către persoana lui, ca să-l mulțumească, s'a încuviințat. Șaguna avea mare trecere la Curtea imperială, însuși Monarhul era mare binevoitor al lui.

Și cu toate acestea, mijloacele, prin cari Șaguna își ajunse scopul dorit, erau cu totul altele: știința și moralitatea! Armele lui erau principiile morale, adevărul și dreptatea, canoanele, pe cari el nici odată nu le-a șters din lexiconul său! Cu acestea și pentru acestea luptă el neîncetat pretutindena. El bătă și eărăși bătă, și tot mereu bătă, până i-se deschise, — ceru și trebu să i-se dea! Astfel e arma morală, ea trebuie să învingă, dacă se mănuește cu cap. El însuși mărturisește aceasta, când într-o epistolă privată zice: „De ne va da el (Dumnezeu) morală, vom învinge, căci și până acum n'am avut alte arme decât morale și intelectuale. . . Și mi-s'a deschis ușa și am fost ascultat, căci moralul și știința nu ușor se pot ignora sau disprețui.”

Nu se pot înșira aici toate actele, întreprinderile și luptele lui pe la toate autoritățile, pe la toți factorii decizători în privința restaurării vechii metropolii și a celorlalte răzămăniute și îmbunătățiri bisericești, căci atunci am trebui să scriem întregi volume, față cu numărul acelorora. Amintesc numai, că împregiurările erau de tot grele, numai brațul de fier al lui Șaguna putu respinge loviturile inamicilor

bisericii. Toate elementele se porniră asupra bieteii metropolii române. Dar' el, cu credința în Dumnezeu, în cauza cea dreaptă și în puterile sale proprii, suscepț lupta pe toate terenurile, luptând cu bărbăție admirabilă, deși cu arme neegale, cu succesul cel mai satisfăcător, până ce în sfârșit, prin autograful imperial din 24 Decembrie 1861, se aduse la deplină valoare restaurarea metropoliei române, numindu-se Șaguna metropolit al ei.

Restaurându-se metropolia după un secol și jumătate de umilință, de apunere chiar; efectuându-se despărțirea bisericii române de cea sârbească, cu care până aci ea era încarcată într-o legătură nenaturală; recunoscându-se în fine autonomia și independența bisericii române ortodoxe pe deplin din partea statului și garantându-se aceste recerînțe esențiale prin legea țării, nu mai rămasese de făcut de cât ca, prin o organizare corespunzătoare, să se pună coroana edificiului întreg bisericesc, și astfel biserica, în deplinătatea libertății sale constituționale, să prospere înflorind din și în și pentru toți timpii. Această încă se făcu prin legea fundamentală, prin „Statutul organic” ce se aduse la Congresul bisericesc național din 1868, convocat de metropolitul Șaguna la Sibiu, îndată după instaurarea metropoliei în legile țării în Dieta din Budapesta, unde, în Casa magnatilor, tot el o apăsese.

Bucuria, ce strălucia pe fața bătrânului metropolit și satisfacțiunea ce o simțea el în sufletul său la deschiderea acestui prim Congres, nu se pot descrie. Memorabila lui cuvântare la deschiderea Congresului se începe astfel:

„Innoește-te, innoește-te, noule Ierusalime, că și-a venit ție eărăși lumina și mărirea Domnului peste tine a răsărit. Această casă Tatăl o a zidit; această casă Fiul o a întărit; această casă Duchul sfânt o a înnoit.

„Cu această cântare bisericească, care o cântăm în fiecare an în 13 Septembrie, când sârbăm amintirea înnoit bisericii de la mormântul Domnului, — cu această cântare bisericească, zic, vă salut pe Domniile Voastre astăzi, când noi, ca membri ai nou refînțatei noastre metropolii române de religia greco-răsăriteană din Ungaria și Ardeal, întâia oară ne-am adunat în Congresul nostru bisericesc național. . . Dar' astăzi, când și-a venit ție, noule Ierusalime, eărăși lumina și mărirea Domnului peste tine a răsărit, — depun cu desăvârșită odihnă sufletească toată competența legislativă și administrativă a bisericii noastre naționale în mâinile Congresului present și ale celorlalte viitoare, cari singure sunt reprezentanțele legale și canonice ale întregii noastre provincii metropolitane ș. c. 1°.

(Va urma.)

¹⁾ Recursul cel mare al lui Șaguna către Monarh, din 1 Decembrie 1855.

Chestii culturale.

Raport general

al „Reuniunii române de cant. și musica din Lugoj” pe anul 1899 inclusiv Martie 1900.

(Continuare și fine.)

4. Măne-zi, Luni, în 23 Aug. (4 Sept.) Reuniunea noastră a călcat hotarul pe pământul României, la Turnu-Severin. Simțimintele noastre s'au deslășuit. Avântul sufletului nostru și-a câștigat putere pe un moment, că am ajuns să dovedim vitalitatea noastră pe momentul străbunilor eroi, pe ruinele divului Traian, fraților noștri de pe malul Dunării bătrâne și vecnică măturie a mării strămoșești. Și ne au primit frații noștri cu căldură și cu dragoste legendară ca pe frații ce nu și-au strins mâna de secol. Ni-au făcut intrare triumfală în Turnu-Severin. Orașul a fost decorat serbătoresc cu drapeluri. Primariul orașului, dl Aristid Anastasiu, a fost fidelul interpret al cetățenilor, când ne-a binevenat la gară cu expresiuni de rari simțăminte frățești. Societatea de cântări „Doina”, Reuniunea germană și cea Sërbo-slavă asemenea ne-au primit la gară cu cântări de binevenire. Capela militară ne-a condus în marșuri de vitejie la serviciul dumnezeesc, celebrat de preoștii locului, care au cerut ajutorul și acoperământul D-zeului ceresc la realizarea dorului nostru comun — la cultură. Tot însoțit de orchestra garnisoanei și de un public imens am fost conduși la „Liceul Traian”, unde falfăia a măreție tricolorul arborat pe edificiu și unde dl profesor I. Nacu în numele corpului profesoral și al Academiei ne-a primit cu un discurs patriotic avântat. Dl director C. L. Costescu ne-a primit apoi în internatul liceului și cu o ospitalitate rară ne-a găzduit cât am stat acolo. Sara am concertat în grădina publică, pe malul Dunării, unde o mare de public era adunată. În semn de dragoste și de perpetuă aducere aminte ni-a făcut „Doina” un prezent cu o liră lucrată artistic în trei-color, din flori măestrite. Dl primariu și dl director al liceului au distins pe D-na Aurelia Petrovicu, soția presidentului Reuniunii și pe D-na Silvia Vidu, soția d-lui dirigent al corului, cu câte un buchet frumos de flori. Măne-zi ne-am întors acasă. La gară ne-a însoțit dl primariu și ne-a salutat cu un „rămă bun” din inimă. Dl president, Dr. Stefan Petrovicu și dl Dr. Dimitrie Florescu, ca delegați, au rămas să mulțamească verbal tuturor d-lor, care au bine-

voit a ne sprigini; îndeosebi d-lui primariu personal și ca reprezentant al cetățenilor din Turnu-Severin. De această li-au trimis o adresă de mulțămire în numele comitetului, iar noi am sosit în pace acasă Marți sara, veseli că D-zeu ni-a ajutat să trăim și zile atât de frumoase.

5. În 23 Sept. s. tr. corul nostru a cooperat împreună cu celelalte Reuniuni de aici la un concert. Se întâmplase anume că absolventul conservatorului din Viena, d-șoara Hundt Irma, fca orașului nostru, voia să dea producții de pian tot în favorul teatrului d'aici. Și ca să fie pentru publicul nostru mai atrăgătoare și mai variată producția, a angajat și Reuniunile de cântări din loc. Reuniunea noastră, simțindu-se și ea îndatorată moralicește să spriginească ridicarea teatrului, unde și ea se va produce la timpul său, a cooperat la numitul concert cu cântări bine-plăcute.

6. În 3 Martie 1900 a dat Reuniunea concertul ei de eamnă. Din punct de vedere social-local, concertul acesta a fost splendid. Nu există în Lugoj suflet de om cu gust de muzică, care să fi putut și să nu fi participat la concert. Om cu carte și fără carte, bogat și sărac, d'ai noștri și străini au fost cu mic cu mare, încât ne putem mândri că pe lângă cultura musicală, ce-o propagă Reuniunea, ea mai constituie și punctul de întâlnire al diferitelor clase sociale, căci se întâlnesc și se simt bine la producțiile ei învățații și țărâniei, comercianții cu industriașii, bogații și cu săracii. Insuși faptul acesta dovedește indispensabila existență a Reuniunii noastre și necesitatea spriginirii.

Mai amintim, că la concertul acesta ni-au dat concursul lor D-șoara Ersilia Popovicu din Jdiora și Eugenia Gurgut d'aici producându-se cu piese de pian, iar D-șoara Silvia Iorga cu violina, acompaniată de dl Aurel Iorga, D-șoara Ecaterina Iorga a acompaniat corul la cântarea operii „D'as fi rege” (act. I. și II.). Îndeosebi D-nia sa a spriginit corul la executarea operii, cercetând și orele de probă.

Ca adaus la progresele realizate de Reuniune mai amintim, că comitetul, având în vedere deschiderea teatrului, probabil încă la toamnă și că la deschidere și Reuniunea noastră va să dea producții musicale, s'a folosit de ocaziune și a delegat pe spesele Reuniunii pe dl dirigent Ioan Vidu la București să studieze opera „D'as fi rege” întreagă, care s'a reprezentat la Teatrul Național d'acolo, cu scopul s'o reprezinte și corul nostru la deschiderea teatrului.

Din raportul dlui dirigent asupra călătoriei se vede, că d-sa a studiat opera, a fost spriginit de direcțiunea Teatrului Național cu prevenire și prin el a fost îmbărbătat și Reuniunea noastră promițându ni-se spriginul dlor și dându ni-se spre descriere partițiunile operii. A mai participat și la alte reprezentații ca, la „Eveica”, la „Concertul simfonic” și la o audițiune de muzică bisericească, unde a făcut studii și experiențe, care le va folosi spre binele Reuniunii noastre. A mai venit apoi cu invitația verbală, făcută de cercuți competente din București către Reuniunea noastră, ca să concerteze la București, dar de liberarea peste eventuala mergere acolo va rămâne în sarcina noului comitet.

Membri fondatori și ajutători are Reuniunea 46, înmulțindu-se anul trecut cu Dnii Ioan Cracian și Wilhelm Strasser. Activi sunt 34, afară de băieți și fete, înmulțindu-se anul trecut cu dl Const. Tuncel, primit în ședința din 10 Nov. Dintre membrii ajutători a rămas Aurel Ștefan.

Între condițiile de prosperarea Reuniunii pe lângă răbdarea de fer a dirigentului, zelul și priceperea D Sale, apoi spriginul din partea membrilor, dacă ne-am mai pute lauda și cu înmulțirea membrilor fondatori ori ajutători, am pute privi cu mare încredere în viitorul Reuniunii, de aceea credem, că e locul aci să ne punem fiecare la inimă acuirarea de membri noi.

Pe lângă avântul acesta moral realizat de Reuniune, ea a mai realizat progrese și pe calea financiară, după cum se vede din raportul ca-sarului dl Vasilie Jurca junior. Reuniunea dispune de un fond de 297 fl. 31 cr. plasată parte în acțiunile la „Lugojana”, parte în bani gata, iar cu 310 fl. a contribuit la zidirea salei din curtea bisericii gr. or. cu scop ca să-și poată ține probele și adunările în ea. Am mai rețipărit apoi statutele în 500 exemplare.

La sărbătorile marț corul și anul acesta a cântat liturgiile în biserica gr. or. română d'aici, cultivând astfel și religiozitatea între membri și în societate, pentru a cărei prosperare muncește.

Comitetul crede că a lucrat conform dorinței D-Voastră a susținătorilor Reuniunii și satisfăcut, că a contribuit cât de cât la avântul luat de Reuniune, Vă pune la inimă interesul și spriginirea tot mai intensivă, tot mai potențată a Reuniunii, Vă mulțamește pentru încredere și cu acestea își depune mandatul.

Lugoj, în 8 Aprilie n. 1900.

Dr. Stefan Petrovicu,
president.

C. Liuba,
secretar.

Școlile de stat.

S'a scris prin foile ungurești, comunele din comit. Aradului, înra comunele de pe Murș: Pauliș, Compuța, Dumbrăvița și Giulița își cer formarea școlilor lor confessionale școlile de stat în acele comune.

La acestea vin eu a răspunde, e adevărat; adevărul e, că în numele mune există școli de stat; așa bu în Pauliș de vre-o 32 ani; iar în comune de vre-o 5—8 ani, și așa nu fiștează, ci se zidesc edificii pentru lele de stat. Pentru crientare vă cauza zidirii acestor școli.

Până acuma, pe lângă toate școlile au putut să aibă elevi la școlile și câți au fost, au fost țigani și puț cath; — așa ei acuma cred, că dacă școlii-palate, le va succede a țării părinți a-și trimite copiii la școala de Am firma convingere, că precum până nu li-a succed, așa nici de acum înainte atât mai virtos nu, cu cât avem un bă fruntea diecesei noastre în persoana Sântiei Sale D-lui Episcop Iosif Golia ruia îi zace la inimă numai binele și tarea atât a poporului, cât și a învăț mei și a preoșimei.

În cât ne privește pe noi învă și preoștii, cât și pe dl protopop din tract, cu puteri îndoite vom lucra împre ca să apărăm școala și biserica de manii ei.

Că am fost și persecutați în chiar de consistor, se vede mai în acolo, că acum 2 ani a esmis Vensatoriu pe fostul secretar să conțmersul școlilor și să caute nod în și apoi făcând raport, era să urmeșionările, poate și a protopopului, de de voie, atunci de silă. Precum se ve lângă toate apucăturile d-lui esmis n'a putut afla ceva rău, și așa a bine a nu mai face raport, ca nu să fie silit în raport să laude pe dl pop și pe învățători. Măcar că afat facție i-s'ar fi putut da învățătorului diu protopop. Din toate însă ne-am cu aceea, că diurnele s'au dat, pentru secretar de atunci să facă voiagiuri.

În cât corespund preoștimei, în rimea și dl protopop tractual chemă vede și de acolo, că n'avem nici un „pocăit” aici în tract, și așa pot să se nu una, ci zece școli de stat, căci vor rămâne!

Un dascăl de la

FOAIA „TRIBUNEI POPORULUI.”

SCRISORI.

Lui Adrian.

II

Am plecat din București și m'am tot dus ca gândul. Trenul abura printre câmpiile întinse ale României. Cât vedeam cu ochii, tot un covor galben de rapiță înflorită. Ș'apoi apă, apă și stuț și paseri de apă: berze și rațe, corle și șorecari, care se bălăcian prin trestii și — secundate de agomotul ritmic al roatelor trenului, — dădeau un concert infernal.

Și înainte, băiețe, tot înainte până la marginea pământului. Rar de tot atingeam câte-un săteor, — vre-o trei-zeci de hurube ascunse în pământ, ear' deasupra niște mușuroaie. Impregiurul lor sunt țările de vite cu păstori, bătrâni propțiți în băte și băiețândri ce se tăvălesc pe pajistea înverzită. În colo zare, zare nemărginită și curată, cât ține rotogolul cerului. Nici o lecuiță de ceață, nici un noraș în această sfântă zi de primăvară.

Un șuer prelung al locomotivei vestește sosirea la podul dela Cerna-Vodă. Un zăruit de câteva clipite te face să tresari și să încerci un fior, pare-că auzi mi de săbii trăgându-se de-odată din teacă. Și

trenul earăși aleargă înainte și podul rămâne îndără, lung și maiestros, păzit de doi uriași Curcani, martori ai vremii ce trece și simbol al puterii române, ce rămâne.

Trecem prin Dobrogea cea „scăldată în soare”; încă un ceas și pământul se sfârșește și în dreapta și în stânga și înainte e numai deșert, albastru închis, apă mișcată de-o nevăzută putere: e Marea Neagră cea frumoasă.

Am ajuns în Constanța, în mica Babylonie a Românilor, în locul de osândă al lui Ovid. Străbat cu grabire câteva străzi, printre Greci și Tataři, printre Turci și alte mutre de toate rasele și ajung în port. Aici e liniște de sărbătoare — căci e Ziua Învierii — și în ziua de astăzi se închină și păgânii. Vapoarele zac ancorate, se pare că ușor în vălurelele străvezii. Marele deșert doarme și el, ca încheșat într'un singur metal. Și Duchul lui Dumnezeu plutește deasupra apei...

O decepție e întâia impresie primită la vederea mării. Mă așteptasem și doriaș chiar să ved patima întrupată și valuri cu furie lovind în mal, vântul hălind de-a curmezișul și aruncând valuri ca o amenințare către cer. Dar' eată, înaintea mea o suprafață uniformă, aproape netedă și lini-

ștită, blândă și cu expresia credinței, ca ochii albaștri ai unei copile inocente...

Din o biserică frumoasă de pe țărm sună clopotele de liturgie. Întru și eu, să mă împărtășesc cu sfințele Paști și să cânt un „Christos a înviat!” Privesc lumea din biserică și... Doamne, ce surprindere! Pare că s'acasă. Nu-i vorbă, în biserică ori unde ai fi, niști că ești străin și te simți mai aproape de casă. Dar' aici? Tot fețe cunoscute și porturi de pe la noi și graiu și gesturi și priviri. E mare colonia ardelenă în Constanța. Aici vezi portul pitoresc din Seștiște, femei curățele și sprintene ca niște codobature. Colo un prichindel de Reșinărean cuminte, sărutând icoana cu gura și cu fruntea; o țărancă din Topârcea, satul fetelor frumoase, stă lângă o bătrână de pe la Cacova, căreia din crătință nu i-a mai rămas decât un petec... emblema satului său. Se pare că marginea Sibiului, dela poalele Carpaților, a venit să facă o altă marginaie aici pe țărmul Mării Negre.

Și cu câtă dragoste privesc la mine compatrioții mei, când, după biserică, le povestesc lucruri de acasă din Ardeal, despre „părintele” lor, despre munții cei frumoși încununați cu brazi, despre Sibiul cel bogat în cătane, în preoști, în intrigi și fete frumoase... Parcă îmi saltă inima, văzând

pe acești exilați, cu câtă sfârșenie te strează ei obiceiurile și calitățile cele de acasă și cu câtă rivă își împlinesciunea lor culturală și națională pe țărmul Dobrogei...

Pe stradele povirnite, pe lângă miile țuguiate ale Turcilor, ajung în o La mijloc o statuă represintă pe „Artef de-a iubi”, pe Ovid. Jos, de postamentul stațuei, câți-va Turci nieri, soioși și urțiți se ghemuiesc, du-și picioarele colac și sorindu-se. trist poetul deasupra lor. pare că și amorul său nefericit. ...Hehei, dragă! Nu fi supărat! Sunt mulți exilați ca lumea asta. Poate tot din pricina drag. Și ei per-l-vor, neștiuți de nime, în ce colț al lumii, fără a fi jaluiți al valurile mării, cum ești tu, fără să dice statuie ca ție, dulce poete...

Se face seară. Pe-o barcă mică ușoară ca o nucă ies la largul mării. O lină umfă pânza și barcajiul ajută două lopești. Mândru flutură în aer două lețe tricolore. Pe nesimțite barca trece brezde tăind, taine șoptind. Orașul nulețe-ge geamiilor, via cu villete și cu digurile rămân departe, ca o ceață. O mie și una de nopți.

Dela sate.

sunt apărătorii d-lui preot din Măscu.

Teodor Dumitru mai apără încă pe d-l nostru din Măscu, de când adevărat a episcop, căci la o altă au făcut ce-au de preotul e pîrlit. Ba a silit încă și d-l său George Dumitru să subscrie în numele său, numai ca să fie mai mulți apărători ai preotului. Ioan Chilb (al Savului) s'a mîniat și el că nu a rămas el jude promontorial. Ear' cât pentru George Mot, el nu știe ce a scris, căci el abia știe scrie numai numele, dar nu cu literă nici o literă din subscrierea sa. Pavel an apoi a declarat el însuși înaintea domnului și o declară ori-cînd, că mergînd la ceilalți apărători cu apărarea făcută (se înțelege că de preotul) l-au îndemnat pe Pavel Crișan să subscrie și el, și d-l, că e o hîrtie trimisă de judele, căci ve vede, că preotul nu avea atîta treabă înaintea lui Crișan, ca și judele. Acest el Crișan declară, că a scris apărarea în grajd, pe spatele calului. Un alt apărător e George Crișan, care nu se rușinează să scrie la toate slujbele, deși e abia de 25 ani. Dă și om șerac, dînsul s'a îmbulzit în percepător la comună, percepător la comună a rămas rușinat, căci el nu vrea să scrie cu poporul, ci cu domni de Ungur, încarnăți, cari nici în ochi nu pot suferi de Români; adevărat sufer ei pe acei Români, se lăpădă de neamul lor. Asta se vede de la alegerea de jude promontorial din anul. Dumniului a alergat la Simay, Nacsa, etc., cari l'au sfătuit, ca nici grije să nu aibă de popor, că-l vor alege ei cu a lor. Inșă și acești domni au pățit-o, căci înșiși toți au rămas afară și din comuna.

Văzînd și ei că pică, și-au luat catrașe și s'au dus încă înainte de a se isprăvi treaba. Simay zicea: „Mie-mi trebuie hegybiró" care știe ungurește", — asta pe d-lui nu știe românește.

La vorbele lui poporul a răspuns: „Dacă D-tale nu-ți trebuie hegybiró", nu știe ungurește, atunci nici nouă nu trebuie șefedinte, care nu știe românește", — asta tocmai pentru-că dînsul ni-a șefedinte.

E drept, că preotul nu a fost la alegeri, dar dînsul știe să ne facă destul

necaz și de-acasă. Știm, că stătea pe la fereastră în ziua alegerii și chema câte pe unul la el ca să i de-a informațiuni.

Dl părinte al nostru a făcut planul, ca hegybiró să fie ori Dumitru Todor, ori Dumitru George, ori Ioan Chilb (al Savului), ori George Crișan, și ei, apărătorii părintelui, toți au voit să fie jude promontorial, făcînd legătură numai cu domni unguri încarnăți, ear pe oamenii noștri, din popor, n'au vrut să dea nimic.

Acum vadă onoratul public cetitor, cine sunt apărătorii dlui preot. Tot aceia, cari s'au lăpădat de popor, aceia apără și pe preotul, căci ei și cu preotul au lucrat în contra poporului. Și e mirare, că nu se rușinează a se subscrie ei, cari au ținut cu Ungurii, a apără pe dl preot, care cu de-a-bună-seama a recomandat pentru alegere pe susnumiții la domni de Unguri.

Laudă se cade însă domnilor de Ungur, cari au ținut cu poporul pînă la sfîrșitul alegerii.

Despre Morovitz încă scriu minciună „apărătorii". Ar fi bine ca fiecare dintre „apărătorii" să aibă atîta avere transcrisă pe numele lor, cîtă are jupănul Morovitz transcrisă pe numele său!

Am fi răspuns mai de mult susnumiților, dar n'am vrut să facem și noi ca „apărătorii" părintelui, cari chiar în postul mare se puu să apere minciuna, ei vr'o doi-trei, pe cari, dacă nu-i cunoaște onoratul public cetitor, apoi îi cunoaștem noi și tot satul, că cine sunt.

Măscu, 19 Aprilie 1900.

Petru Dehelean, Pavel Bisorca, George Chilb.

Din Banat.

Conducători bravi.

Cireasa, 24 Aprilie 1900.

Comuna Cireasa este o mică comună română de graniță din Banat. Ea este situată lângă Valea-Bistrei și bisericește este legată cu marea comună de diferite naționalități Ferdinandsberg (Nădorhegy), de care numai un pod o desparte, precum și cu comuna Zevoiu. Românii din Nădorhegy-Zev. încă din vechime aparțin școlii și bisericești din Cireasa. Prin comanda militară din

acest ținut s'a edificat odinioară în Cireasa o casă de rugăciune destul de frumoasă și solidă, dar foarte mică, așa că ea e numai ca o capelă. Asemenea și o școală, care înșă e foarte spațioasă, solidă și frumoasă. Tot această comandă a dat Românilor din comună: preot și învățători destoinici. Astfel sub îngrijirea și patronajul comunei militare, comuna aceasta era în stare înfloritoare în toate privințele.

Cu deosebire comandantul român de pe atunci păziau cu ochi de vultur și pe Românii din această comună, îngrijindu-se de bună starea lor culturală, morală și materială.

După desființarea regimentului înșă comuna Cireasa începu să dea înapoi, căci își perdu conducătorii și destoinici și cu trăgare de inimă, și poporul din zi în zi s'a depărtat de biserică și de școală. Poporul, deși putea să aibă venite și câștiguri grase dela fabricile de fier din loc, nu s'au mai interesat de biserică și de școală; le-a lăsat în voia sorții, ear' el mergea orb pe povârnișul decadenței culturale, morale și materiale.

În această stare tristă se afla comuna Cireasa, când înainte de asta cu 3 ani, în 1896, veni la noi tinărul și bravul preot, dl Ioan Grozavescu, din Bogolîn, și cu un an mai târziu, ca învățător dl Mihail Bobiș din Supurul-de-sus (Selagiu), un demn tovarăș al noului preot, — soartea noastră se îmbunătăți. Amîndoi, pîtrunși de chemarea lor și cu mult interes de soartea neamului, ei ne treziră din somnul greu al neștiinței și ne porniră pe calea cea bună.

Încă în unul întăiu, preotul Grozavescu prin vorbiri înțelepte ne arătă urmările funeste ale stărei noastre în care ajunsesem; se puse însuși în fruntea comunei și a bisericești, — făcu o colecție de mai multe sute de floreni, și ne puse biserica sa acoperiș frumos de tinichea și o îngrădi cu zid de peatră. — Tot în același an aduse în ordine și locuința parohială.

În toamna anului al doilea, 1897, veni și învățătorul Bobiș. Se puseră amîndoi pe lucru și în cei doi ani următori biserica și școala noastră ajunseră în starea lor cuvenită.

Prin stăruință neînteruptă, prin vorbiri însușitoare și prin maniere fine și preventivoare, preotul nostru știu să câștige pentru Biserica nu numai pe poporeniții săi, ci și pe oamenii de naționalitate străină și mai cu dare de mână de aici, așa că prin contribuiri benevole s'a renovat respective

străformat și turnul Bisericești. În locul unui turn scund și diform, în toamna anului 1899 s'a edificat un turn corespunzător și frumos, în care apoi cu vre-o căte-va sute de floreni, contribuite tot prin poporul credincios, s'a cumpărat și un al treilea clopot mare.

S'a înzestrat sfînta biserică pe din lăuntru cu multe lucruri prețioase, donate atât de poporeniții noștri, cît și din partea străinilor.

Așa, între altele, acuma pe Sfintele Paști earăși ne-am aflat plăcut surprinși în biserică prin o cerime pompoasă și de mare preț, dăruită de marele întreprinzător și proprietar dl Ioan Azzola, italian, precum și alte multe daruri. Azi deci biserica noastră este fala și mândria noastră a tuturor din comună.

Nu mai puțin a făcut pentru noi și învățătorul Bobiș, care a făcut din școală un adevărat palat și a înzestrat-o cu toate cele de lipsă, așa cum azi nu multe școli se află prin Banat, ear pe popor l-a luminat pe toate căile și l-a ridicat din decadența lui la stare bună atât materială, cît și culturală.

Activitatea și zelul învățătorului nostru nu s'a mulțămît înșă numai cu succesul că ni-a adus școala în stare bună, ci dînsul, deși nu e deobligat cu cantoratul, încă în toamnă a înființat și școala de seara, în Dumineci și serbători, în care pe adulții acestei comune gratuit îi învață în cântările bisericești și'n alte științe folositoare. Școala, care de pe timpul miliției a stat mai mult goală, — azi este înghesuită de școlari, ear în Dumineci și serbători, de tineret și popor.

Din toamnă pînă acum dînsul a reușit să compună și să instrueze cor din fete și feciori, care cu toate ocaziunile stoarce lacrimi de bucurie din ochii ascultătorilor. Acest cor zi de zi se perfecționează cu deosebire în cântările bisericești. La serbătorile mărite ale învierii slujba D-zească și cu cântările corului au înălțat inimile tuturor. Pe lângă poporul român din loc, biserica ni-a fost cercetată în număr foarte mare și de ascultători germani, italieni, slovaci, maghiari etc., toți, cari pînă acum nu dădeau mult pe noi. — Am fost fericiți a vedea și a auzi, cum chiar acești străini cu lacrimi în ochi ascultau și admirau cântările pe cari cu atîta măiestrie și însuflețire le executa tinărul cor sub conducerea dlui Bobiș. În

Ear' au plutesc, un punct infim, pe largă frumoasa oglindă a mării.

Trecem pe lângă semnalmente: un cor ce sună lin și argintiu, apoi o „gea-dură", o mare căldare, prin care urlă și producînd un dangăt sinistru, de care s'atremură trecătorul.

Soarele apune în nouri îndepărtați. Lumina gălbuie marea se nalbește. E o mișcare deși fură vederea ochilor. Lin ca plătăm înaintea. Pustiul întins e liniștit. Numai câte-o pasăre pescărească înoată aer, tăind spirale cu aripelile albe.

În întorcerea mea la mal vîd pe „Lily", — nu pe fiul eroic al lui Poseidon Thetis, ci voporul societății „Lloyd" cu vapor semeț și uriaș, ce sosește în port în loc lângă „Medeea" și „Amfitrita"...

„Măreții zei și semizeii ai Eladei! Azi poartă nu vi-se mai închină, poezii nu vă cântă, numai vapoarele vă mai poartă pe vostru! Ați ajuns niște firme conștiente, — voi, simbolurile concepțiilor din timpul, mai mare în nemărginirea oceanului Marea, vă înghit cu toată vraja și răzvrătirea voastră...

Și noaptea târziu, când îmi închid ochii obosește, capul mi-e plin de câte gânduri și creierul țese mai departe, broșându-mi pe pânza realității.

Din valuri ies zine, sirene, fecioare răsfățate cu coadă de pește. Îmi cântă în cor. Și pîntre ele frumoasa Loreley, blajina și frumoasa zînă a Germaniei, cu florii de nufăr în părul de aur ce fâlfăie 'n vînt. Ea stă pe o stîncă și își plînge cîntecul lugubru; acela ce sfîșie inima 'n două...

Așa e de tristă, de duios de frumoasă marea în vis!

Dar dimineața o viforniță mă deșteaptă. Cerul e acoperit de nori și un vijăit de vînt cumplit de-asupra orașului. Ies pe țîrm și vîd marea în turbare. Valuri vin groaznice, munte după munte prăvălindu-se de mal și sfărîmându-se. Un lîntoliu de spumă și marea la mal și un clocot de căsan diavolesc. Ear vîntul, sbiciul lui D-zeu, gonește val după val...

Așa — da! Așa-mi plăci și mie, frumoasă mare. Eri, în seninătatea ta erai o bălă întinsă, ca o babă bătrână și bună, ce spune miș de taine și basme despre peștii năprasnici și despre împărăția de jos. Azi însă, o mare, ești o fecioară frumoasă, frîmțată de patimi, cu părul despletit în valuri, cu sinul aib ca helgea și cu ochii negri rigizi de desperare, — o fată nebună, ce plînge, se sbuciumă după fericirea perdută.

Da, așa-mi plăci, frumoasă mare. Sufletul meu și-se nchină, când te vede așa

fără stare și fără alinare. Un crâmpeiu din tine 'mi e și sufletul. Durerea lui numai cu mînia ta o pot asemăna.

(Constanța, April 1900)

Fidelio.

Cîntarea Paștilor.

Frățil e ziua învierii,
Splendid far al luminării
Din noaptea cea de păcate
Prin înviere ertate.

Veniți să ne 'mbrățișăm
Și azi să ne bucurăm,
Celor greșiți să ertăm,
Și ertându-i să cîntăm:

Christos din morți s'a sculat,
Iadul, moartea le-a prădat.
Și din lanțurile morții
Suntem liberați cu toții.

Paștile cele sfînțite,
Pentru creștini întocmite,
Ele ne dau azi scăpare
Din păcat și 'n raiu intrare.

Paștile, Paștile, mari,
Paștile sfînte și tari,
Paștile cele frumoase,
Ni le-ai dat astăzi, Christoase!

Paștile azi au deschis
Raiul ce fusese închis
Prin păcatul din Edem,
La al Sătanei îndemn.

Paștile astăzi sfînțesc,
Pe tot neamul creștinesc.
Veniți, frați, să le primim,
Și pe Christos să-l mîrim.

Paștile dau curățire
De viață și sfînțire;
Paștile ardere vie,
Pe creștini din moarte 'nvie.

Voi, mueri prevestitoare,
De 'nviere vîzătoare,
Cîntați versuri de mîrire
Pentru-a morții omorire.

A. B. Velchereanu.

Pagini din istoria României

de
G. COȘBUC.
1876—1878.

V. Risipirea Plevnei.

XVII.

Domnitorul nostru a mulțumit oștirii românești ast-fel:
„Străduințele voastre, învrednicitele și vitejeștile suferințe ce-ați îndurat, jertfele volnice ce-ați făcut cu sîngele și cu viața voastră, toate acestea au fost răsplătite și

casa Domnului, atât de frumos gătită și înzestrată.

Pentru toate aceste vrednicii sunt de laudă încă și toate fetele și ficioarii, cari compun corul, și cari cu drag țin la școală și la învățătura ce li-se dă. Nu mai puțin sunt vrednici de laudă toți fruntașii țărani din comună, în frunte cu primarul și cu epitropii, cari totdeauna au fost gata a da mână de ajutor bunului nostru preot și învățător întru realizarea lucrurilor bune și folositoare pentru întreaga comună.

Dacă acești buni poporeni și pe viitor vor asculta de preotul și învățătorul nostru, cari tuturor numai îndemn bun ne dau pentru tot ce e frumos și nobil, cum și înfruntând cu bărbăție pe toți cari sunt în contra lucrurilor bune și plăcute: atunci fie încredințați, că urmașii noștri și pe ei cu multă recunoștință îi vor pomeni ca pe cei ce împreună au lucrat la luminarea, deșteptarea și înaintarea comunei Cireasa.

Un poporean.

Partea Literară.

Leușteanu și Rastopasta.

(Legendă.)

Buruienile acestea s'au răsărit din sângele alor doi îndrăgiți: Leuștean și Rastopasta, și eată cum: În noaptea spre Sf. George umblă strigoii și strigele pe la vacile lăptoase și le duc *mana*. Voinicul Leuștean, având și el o asemenea vacă și voină s'o apere de-o nepăsătoare, într-una din acele nopți, legându-și vaca de gard și, în apropiere de ea, înarmat cu furcă de fier, s'a pus la pândă în dosul unei grape părăsite, unde nu-i ochiu de strigoiu să te zărească. Dar fiind-că așa era de îndrăgit de Rastopasta, că nu se putea depărta de ea nici p'un minut, a luat o cu sine pe după grapă. Pe la miezul nopții s'au apropiat de vacă mai mulți strigoii, Leuștean ieșind din ascunziș, cu o lovitură de furcă culcă la pământ pe un strigoiu, și c'o împunsătură îi vesea sângele; dar în același minut fu spintecat și el de către ceilalți strigoii, curgându-i sângele și învăluindu-se cu al strigoiului; Rastopasta, sărind în ajutorul iubitului ei, avu aceeași soartă și pe același loc. Din sângele acelor doi îndrăgiți au răsărit două buruieni, ce până în ziua de azi poartă numele lor, dar au un miros înțepător, ca sângele strigoiului, ce s'a învăluit cu al lor. Până în ziua de azi, cine vrea să-și apere vacile de strigoi, în noaptea de Sf. George, unge uzerul și țigetele

vacilor cu suc din aceste buruieni și nu i strigoiu pe fața pământului, care să se apropie de acele vaci, căci venindu-i mirosul, fuge, temându-se că a înviat Leuștean și Rastopasta și nu cum-va s'o pățască ca moștrămoșul. Încă înainte de Sf. George strigoi și-aduc aminte și năvălind în ascuns, cântă:

Leuștean și Rastopasta
De n'ar fi, lumea-ar fi a noastră!
G. Bodnariu.

PARTEA ECONOMICA

Din stupărit.

Coșnițele.

Nu toți oamenii pot ușor să ajungă la coșnițele moderne sau mai noue, despre cari s'a vorbit și în foaia noastră. De aceea publicăm aci, după „Bunul Econom”, următorul articol, în care se vorbește despre toate felurile de coșnițe cunoscute până acum:

Stupăritul se poartă azi în trei soiuri de coșnițe. Cele dintâiu sunt vechile noastre coșnițe de nuiel, de paie și de papură. Cel-ce se indeletnicește cu felul acesta de coșnițe, nici nu vreau să știe de ceea-ce se spune în cărți și gazete; ei sevrănesc totul precum s'au pomenit dela părinți.

Al doilea soi de coșnițe sunt cele mixte: în partea din jos coșnița de nuiel, de paie sau papură, ear peste aceasta o coșnița mai mică de scânduri.

De al treilea soi se țin coșnițele de scânduri, etc., cu rame în ele, numite „coșnițe mobile”.

Cu acest privilegiu vom vorbi despre vechile noastre coșnițe în forma unei căpițe de fân, adică din jos mai largi și apoi din ce în ce mai strimte, ear în vârf ascuțite. Ele se gătesc din nuiel de alun, din viță de curpen, din răchită, ș. a. Puțină îndemânare se cere la pregătirea lor; de aceea, numai să voiască, ori-ce om și-le poate face. Timp mai potrivit spre acest sfârșit sunt lungile seri de iarnă și zilele ploioase din celelalte anotimpuri. Cum materialul, din care se fac aceste coșnițe, este subțire, și ori-cât de bine și cu pricepere ar fi împletit, totuși rămân o mulțime de găurele în pereții coșniței. Pentru-ca aceste găurele să se astupe, coșnița se lipește pe din afară cu o amestecătură din bălegar, cenușă și pleavă. Cu chipul acesta

perții devin mai groși și scutesc mult mai bine împotriva gerului.

În ținuturile, unde lipsesc pădurile și sunt lacuri, coșnițele se pregătesc din papură. Astfel de coșnițe au de obicei pereții mai groși, ca cele de nuiel, se încheie foarte bine și, prin urmare, apără albinele împotriva gerului, chiar și ne mai lipindu-le pereții. Ele încă se gătesc cu multă înlesnire.

Mai călduroase și ca cele de nuiel și ca cele de papură sunt coșnițele de paie cari, făcute cu pricepere, au pereții groși și bine întăriți. Coșnițe de acestea se pot vedea în toate părțile, pentru-că paiel nu lipsesc nicăieri. Ele n'au lipsă să fie lipite pe din afară. În ele albinele ierneză și vărează foarte bine. De aceea sunt de recomandat.

Coșnițele, de cari am vorbit, constau dintr'un singur despărțământ, și deasupra n'au deschizătură. Urdușul este făcut la marginea de jos a coșniței.

În felul acesta de coșnițe stuparul să și știe și să vrea, nu poate ajuta mult stupului; pentru-că e cu neputință să umble și să direagă. De aceea, prinzând roiul, să-l lase în voia lui. Aci totul se întâmplă după noroc. A fost roiul puternic, adică bogat în albine și timpuriu, ear matca tinăra, și vara bună, de obicei sporul încă nu lipsește. Se poate însă întâmpla, ca roiul să nu sporească; adică nici albinele nu se înmulțesc, nici fagurii nu se fac, și nici miere nu se adună. În astfel de întâmplări stuparul cel mai iscusit nu poate ajuta aproape nimic, și adesea stupul i-se prăpădește. Pricina poate fi, că matca a perit, sau că a rămas stearpă. În amândouă împrejurările reul e de-o potrivă, stupul trebuie să piară, din pricină că nu este modru de-a cerceta unde și în ce stă reul, și astfel a-i sări în ajutor la timp.

De cu primăvară se mai ivește și un alt neajuns, anume: se gata mierea, și în coșnițele de cari vorbim e cu neputință a da cu înlesnire de urma acestui reu. Din pricina aceasta stupii pier cu grămada.

Toamna ai voi, poate, să iei puțină miere din cutare stup, fără a-l omori; acest lucru îți face multă încurcătură.

În cutare Duminecă sau sârbătoare din timpul veri ai dori, poate,

să faci un roi măiestrit, ca să perzi zile de lucru, așteptând roiul; dar' în coșnițele din vechi roi măiestriți nu se pot face înlesnire. B. mai sunt și alte ajunsuri, de cari sufer coșnițele acestea „imobile” de cari vorbim. Nu sunt din cele mai bune și, prin urmare, nici aducătoare de cel mare folos. Stuparii de seamă le înlătură tot mai mult, înlocuindu-le cu practicele coșnițe de scânduri.

Romul Sim.

Covrigăritul.

În satele noastre fiecare își are cuptorul seu de pâne, fiecare femeie știe meseria de a face pâne. Nu e așa însă la orașe, unde partea cea mai mare a locuitorilor trăiesc cu pâne de cumpărat. Cei care gătesc pâne de vânzare, se numesc pitari sau covrigari (după neputință, după ungerie: *sutei*), în România zice *franzelari*. În orașele mici sunt, firește, pitari mai puțini în cele mai mari sunt mai mulți. Dintre noi, Românii, puținii au brățiat această meserie altfel decât de bănoasă, pentru-că tot ce e mâncare se caută și se trece. Pe lângă pâne, covrigi, franzele (jucuri) și coarne (chifle).

Meseria aceasta se poartă în locurile călduroase și se cere în lucru de noapte, pentru-ca noaptea să fie pâne, franzele și covrigii proaspete. Caldura neîntreruptă lucrul de noapte însă nu le poate suporta ori și cine. De aceea trebuie să se aplică la această meserie să fie sănătoși și bine cheiați. Timpul uceniciei ține un an. Dacă tinutul e tocmit pe un an mai mult, de obicei capătă mâna și toate cele de lipsă. Feciorii calfele, cu credință către stăpânii și cumpărătorii ai meseriei și strădăniile lor bun câștig. Pentru a ajunge iustru de sine stătător, nu se pot face chiar multe mijloace. Cine are banii pentru procurarea uneltelor de lucru: troci, site, etc., apoi începe pentru cumpărarea bucatelor de lucru la început, acela e ușor deasupra reului; ear' prin străduință și muncă, poate ajunge la bunăstare.

„Bunul Econom”

Incununate în ziua în care îngrozitoarea Plevnă a căzut înaintea vitejiei voastre, în ziua în care cea mai frumoasă oaste a Sultanului, cel mai strălucit și mai de seamă general al său, Osman Gaziul, au fost biruiți și și-au închinat armele înaintea voastră și a fraților voștri întru mărire, înaintea soldaților împăratului rusesc.

„Voi ați îmbogățit povestea mărețelor fapte ale trecutului cu povestea faptelor tot așa de mărite, pe care le-ați săvârșit, ear cartea veacurilor va păstra pe neștersele ei foi numele acestor fapte alături cu numele vostru.

„În curând vă veți întoarce în țară, purtând fiecare pe peptul său scrise vrednicia sa de oștean și credința sa către patrie: Crucea Treierii Dunării și medalia Apărătorilor Neatârnatii României. Atunci când veți ajunge la căminele voastre, în orașele, în satele și în cătunele în care v'ați născut, veți spune părinților, fraților, rudelor voastre, ce ați făcut pentru țeară. Bătrânii vă vor asculta, amintindu-și de vremurile de mărire ale neamului românesc, de cari din moștrămoși ați auzit. Tinerii vor vedea în voi pilda însuflețită a datorilor viitoare, ear România va privi mândră și liniștită, căci veșnică îi va fi viața, pe câtă vreme va

aveți fii cu inimă bărbată și cu brațe voinice ca ale voastre.

„În numele țării Domnitorul și căpetenia voastră vă mulțumește și vă dă fiecărui dintre voi sufletește îmbrățșarea vitejiilor. Carol.”

Împăratul Rușilor a mulțumit Domnitorului printr'o scrisoare, pentru căderea Plevnei, și i-a dat medalia cea mai de căpetenie a Rușilor. Eată ce zice în scrisoare:

„După o împotrivire de cinci luni silințele oștirilor noastre întovărășite, au fost incununate cu isbândă deplină. Oastea lui Osman-pașa a depus armele și Plevna s'a închinat.

„Dorind să sfîntesc atât amintirea acestei strălucite isbânde, precum și partea ce Măria Ta a avut-o la isbândirea aceasta, mă grădesc cu toată inima să vă dau, cu această întâmplare ordinul meu „Sfântul Andrei cu spăni”.

„Rog pe Măria Voastră, să primească stimele acestui ordin, ca o mărturisire a sincerii mele iubiri”.

Alexandru

A doua zi după căderea Plevnei, s'a făcut împărțeala robiiilor turci, a tunurilor

și a puștilor. Nouă ni s'au cuvenit 10.227 de ostași turci, două pașale și 225 de ofițeri. Ear ca plean de războiu, ni s'au cuvenit 24 de tunuri și 5000 de puști turcești, pe care aveam să le primim după încheierea păcii.

Dar mai la urmă, Rușii cerându-ne Basarabia, noi ne-am împotrivit. De aici s'au născut certuri; Rușii ne-au amenințat, ne-au silit să le dăm Basarabia, și în sfârșit, n'au voit să ne dea tunurile și puștile turcești. Asta era recunoștința Rușilor, as'a răsplata că li-am sărit în ajutor! Noi ni-am făcut cruce și i-am închinat: să și-le fie sănătoși.

La Plevna a fost o bucurie de nespuse după căderea lui Osman. Li-se dete soldaților repaos, și puteau acum să se veselească în voie că n'aveau nici o grije. Rușii își jucară jocurile lor căzăcești, ai noștri jucau hora, și toate văile se umpluseră de chiot.

Dar mai multă bucurie a fost prin orașele din Rusia și din țara noastră. La noi, toate orașele se împodobiră ca de sârbătoare, cu cununii de flori, cu steaguri, și pretutindeni era veselie. Prin sate, când a răzbit vestea căderii lui Osman, preoții cetiră slujbe dumnezeiești prin biserică, ear oamenii se adunau pe la primari, ca să

întrebe și earăși să întrebe cum și ce a fost la Plevna și ce scrieră erau părinții și frații, soțiile și rudel ce făcură vitejia a-astă, ale celor reîntoarseri zilele de mărire ale noastre.

În București s'aștepta lumea din zi să vie vestea căderii Plevnei. S'au sosit. Dar, eată târziu noaptea, într'o noapte sosi o telegramă că a căzut Plevna. Fulgerul se duse vestea prin oraș pretutindeni s'adunară oamenii pe străzi, chiar cei ce se culcaseră, înțelegându-se imbrăcări, plecând pe străzi, vădă înșiși telegrama, s'au adunat earăși s'au vădit mereu și din toate părțile aceeași veste de mult dorită. Toată ziua a fost mișcare pe străzi; mulți începură ridicară steaguri pe acoperișurile caselor începură musicile militare să cânte.

A doua zi și a treia zi a sosit sârbătoare nesfârșită. Seara luminați musici în piețe, ziua întreagă o furnica oameni în sus și în jos, povestindu-se mie de ori despre același lucru și cântând de-o mie de ori aceleași lucruri. Atâta bucurie cuprinse inimile noastre, cari au fost în stare să facă atâta bucurie.

Enciclopedia Română - Cămin

—Una la zi.—

competent — care este lipsit de competență. Vol. II. 814.

Notă. Azișul, die Diaconovich? Aici o ghizi!

Războiul buro-englez.

Telegramele din urmă aduc vești tot mai despre lupte mărunt între trupele noastre.

Lordul Roberts se găsește într-o poziție primejdioasă. Buril, cari s'au retras de la Dewetsdorp și Bloemfontein, s'au retras la Tabancho, pricinuind Englezilor o înfrângere în drumul de retragere.

Roberts credea anume, că cei doi generali ai sei, French și Hamilton vor ajunge să sdrobească pe Buril în retragere, de aceea a reînviat pe generalul Polecaren.

Cu data 2 Maiu se vestește din Londra, agențiile „Reuter” i se raportează din Tabancho cu data 1-a Maiu:

Buril au dat un asalt îndrăzneț asupra trupelor engleze, ca să ocupe în întregime între munți și să taie drumul de înaintare a Englezilor.

Bruzella, 3 Maiu. Representantul guvernului, Dr. Leyds, declară, că situația Burilor azi e foarte serioasă.

Buril se vor lupta până la cea din urmă picătură de sânge.

Noutăți

Arad, 4 Maiu 1900.

Prânz la Curtea Episcopescă. S'au dat la Curtea Episcopescă din Arad al treilea prânz în onoarea deputaților sinodali.

bisericii și subjugarea intereselor particulare. I-a răspuns dl. Dr. Oncu, constatând cu bucurie, că încetul cu încetul și grație P. S. Sale, înțelegerea dintre diferite elemente este pe cale a se salășlui cu desevirire între noi.

Paștile românești în Dalmația. Ni-se trimit următoarele rânduri: Rudna, 25 Aprilie st. n. Eată și noi soldații Români din Ungaria, aflându-ne în țeară străină și aducându-ne aminte de obiceiul nostru românesc, pe care tot Românul trebuie să-l țină și să-l simtă în inima sa.

Știre diplomatică. Din Roma se anunță, că actualul ambasador al Italiei la Berlin Lanza în curând va părăsi acest post și în locul lui va fi numit generalul Del Mayno.

Dr. Aurel Vălean, valorosul tiner, care și până acum a dat dovezi de eminentă calitate și de o intensă dexteritate advocațională, și-a deschis cancelaria de advocat în Lugoj, strada Jakabffy Kristo.

Invetători la cursul de vierit în Miniș. Ni-se scriu următoarele: La cursul de vierit din Miniș (comit. Aradului) pe anul 1900 au fost primiți următorii invetători români: Pavel Dirlea, inv. în Boroș-Ineu; Stefan Roja, inv. în Pecica Română; George Stoian, inv. în Pauliș; Vasile Iiș, inv. în Cuvin; George Popa, inv. în Șilindia, toți invetători confesionali.

Munkácsy Mihály, mare pictor maghiar cu renume european, după îndelungată boală de creier, a murit Marți în 1-a Maiu c. în casa de nebuni din Ehrenich (lângă Bonn) unde a stat 4 ani. A trăit 56 ani.

Cas de moarte. Lună, în 17/30 Aprilie a fost petrecută la cele eterne dragălașa Silvia, fiica scumpă a d-lui notar din Măderat Ioan Popescu, lăsând în jale adâncă pe iubiții sei părinți și numeroase rudeni.

Necrolog. Subscrișiți cu inimă frântă de durere aduc la cunoștință tuturor amicilor și cunoștințelor subita trecere din viață a neuitatului lor soț, tată și socru Alexandru Chișiozan, proprietar în Ghiroda, întemplat în Cheveresul mare la 11 Aprilie n. la 11 1/2 ore noaptea.

memoria binecuvântată! Maria Chișiozan, ca soție; Ioan Chișiozan, preot cu soția Verșavia născută Fărcașiu și Alexiu Chișiozan, teolog ca fr. Elena, Emilia și Ana Chișiozan ca fice.

Necrolog. Ni se trimite următorul trist anunț: Subscrișiți în numele lor și al rudeniilor cu inimă frântă de durere aduc la cunoștința tuturor amicilor și cunoștințelor repentina trecere din viață a preaiubitului lor soț, tată, moș și socru Ioan Breban, mare proprietar, în Ghilad, întemplat la 27 Apr. n. la 9 oare seara.

Privitor la acest cas trist, eata ce ni se mai scrie: Decedatul mare proprietar Ioan Breban div Ghilad, — după cum ați înregistrat și D-voastră în Nr. 72 al foii — a fost împușcat pe stradă în apropierea locuinței sale.

Creștin bun. Ni-se scrie: Creștinul George Vlad alui Ion din Tisa a cumpărat pe seama sfintei noastre biserici un epitrahil frumos în preț de 24 coroane.

O nouă Bocșanlădă. Taica Moise nu mai știe ce face. În ședința de ieri a Sinodului aradan s'a cetit adecă raportul senatului școlar-consistorial.

Mare bucurie în Israel. După celelalte foi ungurești, cari cu zile mai înainte se bucurară, vin acum și Jidanașii dela „Neues Pester Journal” și jubilează și ei din prilegiul, că senatul orașenesc din Berlin ar fi lăsat, ca pe casele din capitala germană cu ocazia petrecerii Monarchului nostru acolo, să se arborat, pe lângă steagurile austriace, și tricolorul unguresc.

De, așa o fi, dacă așa vrea Jidanul să fie.

Clinică în flacări. Eri a izbucnit un foc înfricoșat în edificiul clinicele dela secția pentru nașteri în Budapesta.

Necaza în drum. Sub acest titlu suntem rugați să publicăm următoarea știre: Sâmbăta trecută reluându-se dela țeară

gul Păncotei, Jica Aradan din Gaiu (Arad) a dat de-o mare pacoste. Pe drumul Șiriei venind către Arad, văcuța lui a luat de vr'o două ori câte-o gură de iarbă dela marginea drumului și de-odată, când omul nict nu s'astepta, — năvăli asupra lui un individ, păzitor de țarină, și fără nict o vorbă începu a rupe hainele de pe bietul om și a-l sgară pe unde ajungea.

Bastimentele române de războiu vor face micile călătorii de exercițiu (manevre) începând de la 20 ale lunei Maiu. După terminarea micilor călătorii de exercițiu, bastimentele române de războiu, încrușișătorul „Elisabeta” și bricul „Mircea”, însoțiți de două torpile: „Năluca” și „Smeul”, vor întreprinde o mare călătorie pe coastele Anatoliei și ale Mării-Mediterane.

Avis. Domnii membri ai comitetului pentru aranjarea festivităților împreunate cu ținerea adunării generale a „Societății pentru crearea unui fond de teatru român în Abrud”, sunt poștiți a participa la ședința plenară, ce se va ține Duminecă, în 6 Maiu a. c. st. n., la orele 2 p. m., în localul Casinei române. Abrud, în 28 Aprilie 1900 Petru Popoviciu, președinte; Dr. Alexandru Bordea, secretar.

ULTIME ȘTIRI.

Monarchul nostru la Berlin.

VIENA, 3 Maiu n. Astăzi seara Majestatea Sa Monarchul Francisc Iosif a plecat la Berlin, unde sosește mâine, în 4 l. c.

BERLIN, 3 Maiu n. Primirea împăratului Francisc Iosif va fi imponentă. De la gara din Potsdam, unde înaltul oaspe va fi întâmpinat de împăratul Wilhelm, calea până la palat e o adevărată cale de triumf.

Visita țarului în România.

Foile din România aduc următoarea știre:

M. Sa Regele Carol, imediat după întoarcerea Sa din Abazia, își va prepara Curtea, deoarece ce în luna Iunie va avea vizita țarului Nicolae II al Rusiei. Țarul va veni prin Bulgaria. Imediat după 10 Maiu vor începe preparativele pentru primirea acestui însemnat oaspe. Cu această ocazie se vor ridica mai multe arcuri de triumf și monumente ocazionale. Țarul va fi 3 zile oaspele României. În timpul acesta va vizita și castelul Peleş din Sinaia. Va fi și o revistă de trupe compusă din 3 corpuri de armată. Această revistă se va face pe platoul de la Cotroceni.

Tipografia „Tribuna Poporului” aranjată fiind cu material nou primește spre executare: Tipărituri, Carti, Ori-ce de bancă, Brosuri, Tipărituri. Invitări la nunta, Anunțuri funebre, etc. Cele mai moderate prețuri!

Editor: Aurel Popovici-Barcianu. Red. respons.: Ioan Russu Șirianu.

Cercati

și Ve veți convinge!!

Că în „PRAVALIA“ ce și-a deschis
Fabrica însoțirii călțunilor din Arad în
palatul „Minorităților“ strada bisericii
(Templom-uteza.) Veți găsi tot felul de
ghete trainice, de calitate excelentă, fason
elegant și cu prețuri ieftine încât on.
public nu mai este expus se cumpere cu
bani scumpi fabricațiuni slabe din străi-
nătate.

Asortiment bogat de papuci pliuș, pentru dame.

Comandă după măsură se primesc și se execută prompt.

Ne rugăm pentru spriginul binevoitor al On. public, pentru-
ca să putem valora această nisuință a noastră și ca în acest
chip să fie ajutați micii industriași ai orașului nostru.

Cu toată stima:

434 5—

Direcțiunea însoțirii.

Banca generală de asigurare mutuală. „TRANSILVANIA“

423 6-42

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de orice fel,
mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de
capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele:
Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II,
precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari
de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele
mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de
15-50 ani

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertese datorii vechi
de asemenea la dorință anticipes de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși
i-am implinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de impru-
muturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprie-
tari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adre-
seze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4½ și 5%,

pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moșii

220-73

Szűcs F. Vilmos

ARAD, Fă-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

A apărut

Și să află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“

următoarele opuri:

1.) „Calendarul nostru“ — pe 1900. prețul — — — — —	cor. —.60 fl.
2.) „Amicu Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul — — — — —	„ 1.— ”
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, prețul — — — — —	„ 2.— ”
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, prețul — — — — —	„ —80 ”
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Pacățianu, prețul — — — — —	„ 2.— ”
6.) „Principiile politicele“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Pacățianu —prețul — — — — —	„ 4.— ”
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. Prețul. — — — — —	„ 2.50 ”
8.) „Războiul pentru neatârare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului	„ 1.20 ”
Prețul „Coroanei“ — — — — —	„ 1.60 ”
9.) „Din vremuri apuse“ — de Judita Secula născ. Truția — prețul — — — — —	„ 1.— ”
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, prețul — — — — —	„ 1.— ”
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. Prețul: — — — — —	„ 3.60 ”
12.) „Juvenilla“ — de Sextil Pușcariu. Preț: — — — — —	„ 1.60 ”
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț. Preț. — — — — —	„ 5.— ”
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Scoopul, preț — — — — —	„ 1.50 ”
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz prețul —	„ 1.20 ”
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Aceasta liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2-3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	

La comande se mai adauge de fiecare op 10 fileri spese postale.